

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1521

Vragen van het lid **Voordewind** (ChristenUnie) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *de Poolse wet die bepaalde uitingen over de rol van Polen in de Holocaust strafbaar stelt* (ingezonden 15 februari 2018).

Antwoord van Minister **Blok** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 22 maart 2018).

Vraag 1, 2, 3

Hoe beoordeelt u de wet die onlangs in is Polen aangenomen, die het strafbaar maakt om «publiekelijk en tegen de feiten in, verantwoordelijkheid of medeverantwoordelijkheid voor nazi-misdaden begaan door het Derde Rijk, toeschrijft aan de Poolse natie of de Poolse staat»?¹

Wat zal deze wet betekenen voor mensen die in het publieke debat in Polen beweren dat er Polen zijn geweest die betrokken waren bij de vervolging van Joden tijdens de Tweede Wereldoorlog?

Bent u bereid aan de Poolse ambassadeur te vragen wat de wet betekent voor mensen die zich openlijk uiten over Poolse betrokkenheid bij de vervolging van Joden tijdens de Tweede Wereldoorlog? Bent u ook bereid deze vragen te stellen aan uw Poolse ambtsgenoot, bijvoorbeeld bij de Raad Buitenlandse Zaken?

Antwoord 1, 2, 3

Voorop staat dat het kabinet grote waarde hecht aan de Stockholm Verklaring, het oprichtingsdocument van de *International Holocaust Remembrance Alliance*. Alle participerende landen hebben zich in die Verklaring verbonden om gezamenlijk het onderzoek naar en het onderwijs over de Holocaust – in al zijn dimensies – te bevorderen, te herinneren en de feiten over de Holocaust te bekrachtigen ten overstaan van mensen die deze feiten ontkennen.

Ook Polen heeft zich aan deze doelstelling gecommitteerd en dat land zal zich, net als Nederland en andere leden, moeten blijven inspannen om recht te doen aan de Verklaring. In dat kader is relevant dat Nederland tijdens bijeenkomsten van de *International Holocaust Remembrance Alliance* zijn zorgen over de voorgenomen aanpassing van de Poolse wet heeft geuit en

¹ https://www.nrc.nl/nieuws/2018/02/01/polen-ontkent-zijn-verleden-a1590647?utm_source=NRC&utm_medium=banner&utm_campaign=Paywall en https://www.nexis.com/results/enhdocview.do?docLinkInd=true&ersKey=23_T27170045572&format=GNBFI&startDocNo=1&resultsUrlKey=0_T27170055990&backKey=20_T27170055991&csi=300171&docNo=5

dat een delegatie van de *Alliance* in december 2016 Warschau bezocht om het wetsvoorstel met de Poolse regering te bespreken. Het kabinet constateert dat binnen en buiten Polen thans onrust bestaat over de wet, die op 1 maart jl. in werking trad. In reactie op de kritiek, wijst de Poolse regering op het beperkte toepassingsbereik van de wet. Die zou alleen de reputatie van de Poolse natie of staat tegen historische onjuistheden willen beschermen maar niet gelden voor het debat over de rol van Poolse individuen of groepen tijdens de Holocaust. Niettemin heeft de Poolse president de wet na ondertekening aan het Constitutioneel Hof voorgelegd om na te gaan of de wet geen inbreuk maakt op de vrijheid van meningsuiting. Zoals bekend volgt het kabinet de rechtsstatelijke ontwikkelingen in Polen op de voet en met aanzienlijke zorg. De wet in kwestie draagt niet bij aan een vermindering hiervan. In deze context volgt het kabinet de verdere ontwikkelingen rond deze specifieke wet dan ook nauwlettend. Het kabinet zal zich zo nodig opnieuw in verbinding stellen met de Poolse autoriteiten om, in aanvulling op de eerdergenoemde reeds geuite zorgen, nadere opheldering te vragen over de wet. Ook andere landen zijn in gesprek met Polen over de wet. Zo kwam begin deze maand voor het eerst een Pools-Israëlische werkgroep bijeen die sprak over doel en strekking van de wet. Gesprekken met andere bezorgde landen gaan eveneens door. Of de uitspraak van het Hof en/of dit internationaal overleg ook zal resulteren in een herziening of verduidelijking van de wet, die de bezwaren en zorgen weg kan nemen, moet nog blijken.

Vraag 4

Bent u het eens met Europarlementariër Hans van Baalen dat deze wet moet worden voorgelegd aan het Hof van Justitie van de Europese Unie?

Antwoord 4

Voor een oordeel van het Hof van Justitie is plaats wanneer de Poolse wet inbreuk maakt op een EU-verplichting. Het kabinet betwijfelt of hier sprake is van een dergelijke inbreuk. Weliswaar bevat het EU-Handvest van de Grondrechten in artikel 11 een bepaling die de vrijheid van meningsuiting waarborgt, maar het EU-Handvest is volgens artikel 51 alleen van toepassing op de EU-lidstaten wanneer zij EU-recht ten uitvoer brengen. Daarvan lijkt in het geval van de Poolse wet geen sprake te zijn.

Vraag 5

Klopt het dat Litouwen en Letland al enkele jaren dergelijke wetten kennen die de openlijke discussie over de betrokkenheid van landgenoten bij de Holocaust bemoeilijken?² Zo ja, hoe beoordeelt u deze wetten? Zouden deze wetten volgens u ook voorgelegd dienen te worden aan het Hof van Justitie van de Europese Unie?

Antwoord 5

Uit navraag in Litouwen en Letland blijkt dat daar geen wetten bestaan die vergelijkbaar zijn met de voorgenomen wetgeving in Polen. Discussies over de betrokkenheid van genoemde landen als natie of staat bij de Holocaust zijn toegestaan.

Vraag 6

Klopt het dat Oekraïne, waarmee de Europese Unie een associatieakkoord heeft gesloten, ook sinds 2015 een dergelijke wet kent? Hoe beoordeelt u deze wet?

Antwoord 6

Sinds mei 2015 is in Oekraïne een wet van kracht die het communistische regime en het Naziregime veroordeelt en het propageren van de daaraan gelieerde symbolen verbiedt. Deze wet is onderdeel van een wetgevingspakket, bestaande uit vier wetten, dat gericht is op het «decommuniseren» van Oekraïne.

² <https://www.jta.org/2018/02/06/news-opinion/world/poland-isnt-the-only-country-trying-to-police-what-can-be-said-about-the-holocaust>

De Venetië Commissie van de Raad van Europa erkent het recht van staten om wetgeving te implementeren die het gebruik en propageren van symbolen van totalitaire regimes verbiedt en heeft geoordeeld dat Oekraïne gerechtvaardigd is om bovengenoemde wet in te voeren. Tegelijkertijd stelt de Venetië Commissie dat de wet kan resulteren in intolerantie ten aanzien van afwijkende meningen. In reactie daarop is een wijzigingsvoorstel naar het Oekraïense parlement gestuurd dat de originele wet amendeert. Dit voorstel moet nog in tweede lezing worden behandeld.

Met de Venetië Commissie is Nederland van mening dat deze wet er niet toe mag leiden dat het recht op de vrijheid van meningsuiting en het recht op de vrijheid van vereniging wordt ingeperkt.